

PRÍSNE TAJNÉ

S P R Á V A

o štátobezpečnostnej situácii v Západoslovenskom kraji
a v hlavnom meste Slovenska Bratislave za obdobie od
16.5.1971 do 31.5.1971.

Poznanky o záujmoch k vojenskej oblasti a brannému systému :

Bolo zistené, že pracovníci Bratislavskej televízie
Igor HRON, nar. [REDAKOVANÉ], povolania kameraman a Milan ŠULEK,
nar. [REDAKOVANÉ], asistent kameramana, filmovali vojenské objek-
ty v Kostelci nad Orlicou. V uvedenom mieste sa pohybovali
taxíkom, ktorého vodičom bol Štefan MAZAN, nar. [REDAKOVANÉ],
bytom Bratislava.

Poznanky získané k diplomatom a vízovým cudzincom :

Dňa 19.5.1971 pricestoval do Bratislavy zástupca vojens-
kého prídelenca ZÚ Francúzska v Prahe Pierr LAIZE v spoloč-
nosti svojho zástupcu André Jeana MATHYHO a ubytovali sa
v hoteli DEVÍN. Pred príchodom do Bratislavy odbočili z ce-
sty Stupava-Vysoká pri Morave k vojenských objektom, kde sa
nachádzajú rádiolokátory. Po zistení, že boli spozorovaní
vojenskou hliadkou, miesto inne-č opustili a odišli smerom
na Stupavu.

Dňa 20.5.1971 sa pohybovali motorovým vozidlom v Zápa-
doslovenskom kraji, najmä v priestoroch vojenských objektov,
okolo ktorých vždy spomaľovali jazdu a tieto prehliadali.

Konkrétne ich pohyb bol zaznamenaný v okolí radarového zariadenia Rovinka-Šamorín, kasárni v Pezinku, v Trnave, v Nových Zámkoch a v Komárne. V nasledujúci deň sa pohybovali v priestoroch Štúrova, odkiaľ fotografovali maďarskú stranu.

Do Bratislavy pricestovala z Viedne rakúska štátna príslušníčka Margareta BRTLEROVÁ, ktorej pri prehliadke na OPE Petržalka boli zabavené izraelské noviny, v ktorých mala ukrytý leták s názvom "VÍZVA". Táto "VÍZVU" chcela menovaná prepašovať osobám židovského pôvodu do Bratislavy. Bolo zistené a z "VÍZVY" to vyplýva, že v priebehu roka 1971 bol vytvorený "Výbor pre Židov v ZSSR" so sídlom vo Viedni, na čele s Alfrédom REISCHEROM, Viedeň 1010, Schettenring 25. Vo "VÍZVE" sa útočí proti ZSSR a vyzývajú sa všetci Židia, aby všetkými prostriedkami pomohli sovietskym Židom k odchodu do Izraela. Za týmto účelom že bolo zriadené vo Viedni bankové konto, pričom sa zdôrazňuje, aby Židia tento výbor podporovali morálne a finančne. Výbor očakáva, že židovstvo podľa možnosti splní svoju povinnosť. Ciele vo "VÍZVE", ako sa v tejto uvádza, podporujú : Spolkový zväz ŽNO v Rakúsku, Zväz Židov prenasledovaných nacizmom, Zväz pracujúcich Židov, Zväz židovskej mládeže, Sionistická federácia Rakúska a Židovská slobodomurárska lóža.

VC z NSR, kaplanka Sieglinde JUNGER z Mníchova počas pobytu v Bratislave sa zaujímala o bývalého žurnalistu Pavla LIČKU. Zmenila sa, že bol zapletený do prepašovania spisov Solženicyna zo ZSSR na Západ. Ďalej prejavila záujem o rodinu LIČKU, ktorej chce, podľa jej vyjadrenia, na Západe finančne pomôcť.

Vedúci anglických montérov na montáži v n.p. SLOVNAFT Bratislava Johann COX podľa získaných poznatkov prehovára čs. občanov k emigrácii. Konkrétne pracovníkovi n.p. SLOVNAFT,

od ktorého boli poznatky získané, radil aby išiel s anglickými montérmi na montáž do Alžírsku i s rodinou, odkiaľ by sa viac nevrátil. Podobne nahovárал aj Rudolfa FAJNORA, vedúceho vinárne ZERODNOŠ a hlavného čiašnika ze Slovenskej pivnice Bratislava.

Bolo zistené, že Róbert JAKEŠ, nar. [REDAKOVANÉ], rekúsky štátny príslušník, technik fy INTERALBEST z Rakúska, ktorý je na montážnych prácach v podniku ACZ Nitra, podniká časté cesty po Slovensku. V Nitre udržiava styky s arabskými zahraničnými študentami, ktorí ho vyhľadávajú na hotelovej izbe. Aj sám JAKEŠ chodí medzi našich a zahraničných študentov na VŠP v Nitre. Na pracovisku sa zdrúža len málo a preto jeho pobyt v závode nie je nutný a tento je úmyselne predĺžovaný Ing. Tiberom GEROM. V inštalácii stroja - zvlnošača AC krytiny sa vyskytuje rad porúch, čo brzdí plánovanú výrobu, za čo je menovaný zodpovedný.

V dňoch 21.5.1971 a 24.5.1971 bola v spolupráci s colnými orgánmi a orgánmi VB vykonaná sprísnená prehliadka ujuhoslávanských štátnych príslušníkov vo vlakoch, prichádzajúcich z Rakúska. Pri týchto prehliadkach bol týmto zabavený tovar v hodnote 68 000,- Kčs a 6 000,- Kčs v hotovosti.

Poznatky získané k emigračným centráam a skupinám v zahraničí :

Bolo zistené, že bývalý poslanec HSIS Pavol ČARNOGURSKÝ, t.č. zamestnaný u n.p. DOPRASTAV Bratislava v týchto dňoch obdržal dopis od emigranta Dr. BÖHMA, v ktorom sa ČARNOGURSKÉHO pýta, či by básnik Ján SMREK prijal emigrantské vyznamenanie "Múza Tatier", ktoré by mu bolo udelené v New Yorku. BÖHM zároveň žiada ČARNOGURSKÉHO, aby túto okolnosť preskúmal a oznámil mu to.

ČARNOGURSKÝ taktiež v apríli 1971 dostal od bývalého generálneho tajomníka HSĽS Dr. KIRSCHBAUMA list, v ktorom mu oznamuje, že čs. úrady povolili vystaňovanie Karolovi MURGAŠOVI na Západ za jeho synom. V súčasnej dobe že MURGAŠ vydáva v slovenskej reči časopis "Slováci a svet", v ktorom vo svojich článkoch napáda niektorých emigrantov a konkrétne Dr. BŮHMA za jeho nesprávne názory. Následkom toho MURGAŠ upadol medzi slovenskou emigráciou na Západe do podozrenia, že ho do USA vyslala čs. bezpečnosť, aby v zahraničí rozbíjal emigrantské centrá.

Okrem toho bolo zistené, že ČARNOGURSKÝ keď bol v roku 1969 v Kanade, navštívil hroby Karola SIDORA a Konštantína ČULENA, z ktorých zoberal dve vrecúška hliny a tieto priviezol do ČSSR. Dňa 9.5.1971 za účasti bývalých exponátov HSĽS ako boli Vladmír MORAVČÍK, Ján HORÁČKA, Dr. Alexander HRNČÁK, vdova STRAKOVÁ a iní, previedli v Slávišom údolí slávnostný obrad.

Tiež bolo zistené, že mnohí slovenskí emigranti, nachádzajúci sa v západnej Európe sa chystajú na Svetový kongres Slovákov, ktorý sa bude konať v dňoch 16. - 20.6.1971 v Toronte - Kanada.

Poznanky získané k politickej a ideologickej oblasti :

Ako bolo zistené, medzi osobami židovského pôvodu v Bratislave nastalo značné pohoršenie nad konaným procesom v Leningrade proti mladým osobám židovského pôvodu, ktoré boli obvinené z prípravy únosu lietadla a zo sionistickej činnosti v spojení s Izraelom. Kampaň proti tomuto procesu, podľa zistenia, prevádza samotná ŽNO na čele s jej predsedom Vojtechom SALNEROM v Bratislave a to najmä medzi študujúcou židovskou mládežou. ŽNO obhajuje obvinených v Leningrade, že títo nevedia ani čo je sionizmus, z ktorého sú obviňovaní a že vlna

antisemitizmu sa preniesie aj do ČSSR a každá osoba židovského pôvodu bude označovaná za sionistu. Podobná kampaň je údajne prevádzaná medzi židovskou mládežou aj v Košiciach.

Z príležitosti 50. výročia KSČ bola v meste Želiezovce okr. Levice prevezená výzdoba. V noci zo dňa 17. na 18.5. 1971 doposiaľ nezistený páchatel' odcudzil z tejto výzdoby 6 ks transparentov v rozmeroch 80 x 400 cm, na ktorých boli popísané heslá k 50. výročiu KSČ.

V noci zo dňa 23. na 24.5.1971 doposiaľ neznámy páchatel' rozbil výzdobnú skrinku, ktorá bola zhotovená z príležitosti 50. výročia KSČ pri závode Slovenský hodváb Senica. Neznámy páchatel' výzdobnú skrinku rozbil tak, že z nej vytrhol dvere, pričom rozbil sklo a vybral panel, na ktorom bola výzdoba k 50. výročiu KSČ a tento zahodil neďaleko skrinky.

Tezne pred začiatkom XIV. zjazdu KSČ boli z Poštového úradu č. 2 v Bratislave zaslané anonymné listy vedúcim tajomníkom a to OV KSS Nové Zámky, v Senici, v Dunajskej Strede a Helene CSICSAYOVEJ, ktorá je zamestnaná ako vedúca vychovateľka na Strednej priemyselnej škole strojníckej v Komárne. Anonymné listy sú zamerané proti funkcionárom ÚV KSS, SNR a vláde SSR v súvislosti so XIV. zjazdom KSČ. Písateľ predstavitel'ov uvedených inštitúcií hrubo osočuje a označuje ich ako pravičiarско-oportunistické živly. Ďalej v listoch žiada, aby ako delegáti zjazdu vystúpili v diskusii a do-
tezovali sa na činnosť uvedených slovenských inštitúcií a to najmä aké stanoviská zaujímali pri príchode spojeneckých vojsk do ČSSR a podobne.

Koncom mesiaca mája 1971 boli na rôzne inštitúcie v Bratislave i mimo Bratislavu z Poštového úradu č. 1 v Bratislave zasielané letáky, na ktorých bol nápis "Smrť KSČ".

Poznátky získané k antisocialistickým a pravicovo-oportunistickým silám :

Medzi zamestnancami n.p. Bratislavské elektrotechnické závody, závod O3 Mlynské Nivy sa v súčasnej dobe hodne hovorí a kriticky poukazuje na činnosť Ing. Ladislava KOMORU, nar. [REDAKOVANÉ], t.j. zamestnaný ako riaditeľ servisného závodu OMNIA Bratislava, predtým v horeuvedenom závode, ktorej sa dopustil v roku 1968. Týmto je známe, že menovaný v roku 1968 po vstupe spojeneckých vojsk do ČSSR zorganizoval v n.p. Bratislavské elektrotechnické závody, závod O3 Mlynské Nivy jednodňový štrajk osadenstva závodu. V tom čase sa v uvedenom závode organizovali i ďalšie akcie, ako uschovávanie letákov, ukryvanie áut delegátov tzv. Vysočanského zhromaždenia, o ktorých KOMORA vedel a týchto sa aj sám zúčastnil. V roku 1969 vstúpil Ing. KOMORA do KSS a ešte t.r. odišiel z predošlého pracoviska na terajšie, nakoľko by mu jeho pravičiarске a oportunistická činnosť bola vyšla najavo a za túto by bol sa zodpovedal. Zamestnanci spomínaného závodu od XIV. zjazdu čakajú, že vyrieši i tieto a podobné nedostatky.

Bolo zistené, že Veronika BOBOCKÁ, nar. [REDAKOVANÉ], zamestnaná na MK SSR ako vedúca oddelenia Správy pre zahraničné styky, bytom [REDAKOVANÉ], navrhla v roku 1968 na prepustenie zo služieb Povereníctva kultúry 17 starých komunistov a zoznam týchto odevzdala bývalému povereníkovi BREŇČIČOVI. K realizácii jej zámeru nedošlo len preto, že do ČSSR prišli spojenecké vojská. BOBOCKÁ sa v auguste 1968 zúčastnila jednomesačného kurzu nemeckého jazyka v mládežníckej organizácii v Göttingene - NSR, ktorá je reakčného zamerania. Počas tamjšieho pobytu verejne vystupovala a jej prejav bol protisocialistický a protiinternacionálny. V priebehu rečenia bola fotografovaná a jej fotografia bola zverejnená v nemeckých novinách. V NSR bola BOBOCKÁ vycestovaná

spolu s pracovníčkou MŠ SSR, ktorá je t.č. zamestnaná ako sekretárka u vedúceho zahraničného odboru na MŠ SSR ERBENA.

Ing. Miroslav GÁLIK, sekretár generálneho riaditeľa OMNIA Bratislava v súvislosti so zjazdami KSS a KSČ uviedol, že sa začala éra straníckej moci a známosti, že teraz bude záležať na tom, kto má známosti a styky. Po XIV. zjazde KSČ, ako uviedol, padne všetka právomoc obvodných výborov KSS a KSČ a zaveďie sa poslušná disciplína pod tlakom právomoci štábných orgánov.

V súvislosti s pohovormi členov strany GÁLIK uviedol, že v OMNII bolo vyľúčených 17 členov strany a títo doposiaľ zastávajú pôvodné funkcie, následkom čoho medzi ostatnými zamestnancami je veľmi zlá pracovná morálka, čo sa zdôvodňuje tým, že títo ľudia sú i naďalej vo svojich funkciách, ovšem o prácu sa nestarajú. Konkrétne vraj zamestnanci OMNIE hovoria: "Vidíte vyhodili ich zo strany, ale celá pravičiar-ska klika je i naďalej u korýt".

K svojej osobe GÁLIK hovoril, že on do strany nevstúpi, nakoľko je to neisté, nikdy by nemal pokoja a tak s každým má pokoj a preto čo by sa za takých okolností hlásil do stra-ny.

Bolo zistené, že dňa 11.11.1970 zaslal bývalý pracovník n.p. OMNIA Miloslav ŠTEPÁNEK, t.č. emigrant vo Švajčiarsku list ÚV KSS a základným organizáciám ROH a ZO KSS, v ktorom zbujuje všetkej viny za inštalovanie vysielacky v závode v roku 1968 Ing. KRUTELA a všetku vinu za túto činnosť pri-pisuje terajšiemu riaditeľovi OMNIE a. GREJTÁKOVI. Z obsahu dopisu vyplýva, že ŠTEPÁNEK je pravidelne informovaný o si-tuácii v OMNII a o výsledkoch preverovania činnosti vysielac-ky komisiou ÚV KSS.

Poznátky získané k ekonomickej oblasti :

Bolo zistené, že PZO CHEMAPOL Bratislava zaslal n.p. CHZJD Bratislava prípis, v ktorom im oznamuje, že Kanada, ktorá mala záujem o väčšie množstvo metationu - koncentrátu definitívne odmietla kúpu vzhľadom na to, že výrobok má miesto 95 % účinnej látky iba 89 % účinnej látky a súčasne dáva na vedomie, aby výrobný námestník znížil výrobu metationu, o ktorý nie je záujem a stojí na sklade.

Technický námestník CHZJD Ing. František GREGOR dal výrobnému námestníkovi tohoto podniku oznámenie, v ktorom ho žiada, aby výroba metationu sa znížila o 500 ton, nakoľko o výrobok nie je záujem, čo sám zistil v ZSSR, kde o metation nie je záujem a kde sa predpokladal v pláne najväčší odbyť.

Machinácie s metationom zakrýva sám ekonomický námestník CHZJD Bratislava Štefan BELEŠ, ktorý ŠBC prevádzajúcej revíziu odovzdal neprevádzivé údaje o situácii s metationom.

Ďalej bolo zistené, že technický námestník CHZJD Bratislava Ing. František GREGOR bral úplaty od rakúskej firmy GRILL- GROSSMANN Viedeň. Sekretárka riaditeľa firmy GRILL- GROSSMANN sa vo Viedni zdôverila, že Ing. František GREGOR je vedený v knihe osôb, ktorým firma odovzdáva provízie. Kniha je na sekretariáte u riaditeľa firmy GRILL - GROSSMANN, ktorú vedie spomínaná sekretárka.

V roku 1968-1969 keď bol Ing. František GREGOR zamestnaný na SLOVCHÉMII - GR v Bratislave, dal vo Viedni prevádzkať generálnu opravu služobného motorového vozidla zn. MERCEDES, ktoré náklady platila firma GRILL - GROSSMANN. Po odchode Ing. GREGORA do CHZJD Bratislava, došiel zástupca firmy GRILL - GROSSMANN na SLOVCHÉMIU, kde vymáhal sumu 45 000 Kčs, ktorú zaplatili za opravu vozidla.

V n.p. SLOVNAFT Bratislava sa prevádza príprava na výrobu vysokotlakového polyetylénu II. Podľa získaných poznatkov, rozhoduje sa, či vo výstavbe pokračovať podľa nešich

projektov, vypracovaných Ing. BEDRNOM a Ing. ČEPČEKOM, alebo prijať ponuky z kapitalistického zahraničia. Vedúci prípravy investície Ing. Ján VANDRIAK sa zástadne stavia za prijatie projektu od zahraničnej kapitalistickej firmy. Poďľa získaných poznatkov VANDRIAK to robí len z toho dôvodu, že v prípade schválenia projektu zo zahraničia by z toho vyplývali služobné cesty pre neho, čo by zneužíval aj pre svoje súkromné účely.

Ďalej bolo zistené, že v n.p. SLOVNAFT Bratislava bola v poslednom období zaznamenaná vysoká poruchovosť strojného zariadenia a to na destilačných prevádzkach. Následkom toho došlo k značnému zníženiu výroby palív v podniku, čím bolo ohrozené plynulé zásobovanie trhu. Preverovaním bolo zistené, že destilácia VI., ktorá mala prevádzkovať asi už 6 mesiacov nebola spustená do prevádzky a táto sa spúšťa len teraz. Príčinou je, že sa pri projektovaní použila nová nevyskúšaná konštrukcia, ktorá nebolo možné spustiť do prevádzky až po odstránení niektorých závad. Z tohoto dôvodu prevádzkovali ďalšie destilačky, ktoré mali plánovanú generálku už niekoľko mesiacov, čím dochádzalo k častým poruchám na strojnóm zariadení.

Ďalej bolo zistené, že dňa 1. mája 1971 vznikol požiar na destilačke 4 následkom prekročovania potrubia. I keď bolo nebezpečie veľké, nevznikli veľké škody, nakoľko obsluha zariadenia zostala včas a po menších úpravách technológie, mohla stanica pokračovať v prevádzke. Dňa 20.5.1971 vznikol požiar na destilačke VI. Príčinou požiaru bolo vysoké prehriatie spínačov v kobke 9 na trafostanici. Vzniklá škoda činí cca 16 000 Kčs, a to na poškodenom zariadení v trafostanici. Stanice po krátkom odstavení a prepojení na iný elektrický prívod elektrickej energie, boli spustené znovu do skúšobnej prevádzky.

Dňa 27.5.1971 asi o 22.30 hod. uderil blesk do trafostanice pri STS v Senici, následkom čoho vznikol požiar. Celá trafostanica bola zničená a predbežná škoda sa odhaduje asi na jeden milión Kčs. Okrem toho boli z prevádzky vyradené pre nedostatok elektrického prúdu n.p. Kovo-
vé tkaniny v Brezovej a závod na výrobu Polyestéru v Senici, kde vznikli škody vo výrobe.

Vniknutie na územie republiky :

Dňa 17.5.1971 vnikli na územie republiky poľskí štátni príslušníci Ján JANICZAK, nar. [REDAKOVANÉ], žiak prvého ročníka Všeobecného lýcea v Jablonke a Eužén MACHAJ, nar. [REDAKOVANÉ], žiak prvého ročníka Všeobecného lýcea v Jablonke. Dňa 18.5.1971 sa v priestore Petržalky pokúsili o ilegálny prechod štátnych hraníc z ČSSR do Rakúska, pri ktorom boli zadržaní hliadkou PS. Proti menovaným bolo zahájené trestné stíhanie a vznesené obvinenie pre etrestný čin vniknutia na územie republiky podľa § 110 trest. zákona a pokusu opustenia republiky podľa § 8/1 k § 109/1 tr. zákona. Vyšetrovanie sa vedie vo väzbe.

Poznatzky k pasovej a vízovej problematike, emigrantom a navrátilcom :

Do 31.5.1971 emigrovalo zo Zsl. kraja 11 479 osôb, z čoho z mesta Bratislavy 8 252 a z okresov 3 217 osôb. V hodnotenom období neemigrovala žiadna osoba.

Do 31.5.1971 sa do Zsl. kraja vrátilo 607 osôb, ktoré nemali legalizovaný pobyt v zahraničí. Z uvedeného počtu sa do Bratislavy vrátilo 330 osôb a do okresov v kraji 277 osôb. V hodnotenom období sa vrátilo 7 osôb, z toho 5 do Bratislavy a 2 do okresov.

Záujem o návrat do ČSSR prejavuje 60 osôb. Príprava k emigrácii bola zistená u 8 osôb, všetkých z Bratislavy.

Dňa 19.5.1971 boli na OPK Petržalka a rakúskeho štátneho príslušníka Jozefa FIZZA, nar. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], nájdené dotazníky čs. občanov o španielske víza, ktoré mal vybeviť na Španielskom ZÚ vo Viedni. Jednalo sa o dotazníky týchto čs. občanov: Dr. Ján LIŠKA, nar. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], Ing. Andrej KABOŠ, nar. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], Ing. Dalimír ORPÁNUS, nar. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], Ing. Viktor JAVORNÍK, nar. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] a Doc. Ing. Milan HORSKÝ, nar. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ]. Dotazníky mal uvedenému VC odevzdať Dr. LIŠKA. Tieto aj s fotografiami mu boli odoberaté, a po vytažení bol prepustený k ďalšej ceste.

Rozpracovávanie štátobezpečnostných prípadov :

V období od 16.5. do 31.5.1971 bolo zavedených 16 nových akcií, ktoré sú rozpracovávané pre nasledovnú trestnú činnosť :

- teror podľa § 94 tr. zákona 1 prípad
- podvracanie republiky podľa § 98 tr. zákona 1 prípad
- poburovanie podľa § 100 tr. zákona 1 prípad
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa podľa § 103 tr. zákona 6 prípadov
- hanobenie štátu svetovej soc. sústavy a jeho predstaviteľa podľa § 104 tr. zákona 5 prípadov
- podpora a propagácia fašizmu a podobného hnutia podľa § 260 tr. zákona 2 prípady

Realizované prípady :

V období od 16.5. do 31.5.1971 bolo realizovaných celkom 15 osôb, z čoho pre :

- hanobenie štátu svet.soc.sústavy podľa § 104 tr.zákona 2 osoby
- pokus opustenia republiky podľa §§ 8/1 k 109/1 tr. zákona 1 osoba
- opustenie republiky podľa § 109 tr. zákona 1 osoba
- opustenie republiky podľa § 109/2 tr. zákona 9 osôb /jedná sa o osoby, ktoré zostali bez povolenia v zahraničí v r.1968-69/
- vniknutie na územie republiky podľa § 110 tr.zákona a pokus opustenia republiky podľa §§ 8/1 k 109/1 tr. zákona 2 osoby

Mimoriadne udalosti :

V súvislosti s konaním XIV. zjazdu KSČ bola v rámci prevádzaných bezpečnostných opatrení od 17.00 hod. dňa 22.5.1971 do 30.5.1971 18.00 hod. vyhlásená 100 % dosažiteľnosť všetkých príslušníkov Správy ŠtB Bratislava, ako aj v Zsl. kraji. Počas vykonávania bezpečnostných opatrení nedošlo u príslušníkov k žiadnym politickým, morálnym alebo iným pokleskom.

Morálno-politický stav príslušníkov ŠtB :

Morálno-politický stav príslušníkov ŠtB v hodnotenom období bol dobrý. Nevyskytli sa žiadne politické, morálne alebo iné poklesky, ani prípady trestného konania.